

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 17/2017-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. novembra 2017 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jany Baricovej, Petra Brňáka, Ľudmily Gajdošíkovej, Sergeja Kohuta, Milana Ľalíka, Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika prerokoval návrh Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na začatie konania o súlade § 5 ods. 1 písm. d) a e), ods. 4, 5 a 6 a § 18 ods. 1 písm. a) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s

- článkom 141 ods. 1, 2, čl. 144 ods. 1, 2, čl. 145 ods. 2, 4 a čl. 147 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky,

- čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv základných slobôd,

- čl. 47, čl. 49 ods. 2 a čl. 51 Charty základných práv Európskej únie,

- čl. 10, čl. 13 a čl. 18 Siedmeho kongresu OSN o prevencii zločinu a zaobchádzania s páchatel'mi

a takto

r o z h o d o l :

Návrh Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o d m i e t a pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 10. novembra 2016 doručený návrh predsedu senátu 1 Tdo Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „navrhovateľ“) na začatie konania o súlade § 5 ods. 1 písm. d) a e), ods. 4, 5 a 6 a § 18 ods. 1 písm. a) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [(ďalej aj „zákon o sudcoch a prísediacich“); (ďalej spolu aj „napadnuté ustanovenia“)] s

- článkom 141 ods. 1, 2, čl. 144 ods. 1, 2, čl. 145 ods. 2, 4 a čl. 147 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“),

- čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv základných slobôd (ďalej len „dohovor“),

- čl. 47, čl. 49 ods. 2 a čl. 51 Charty základných práv Európskej únie,

- čl. 10, čl. 13 a čl. 18 Siedmeho kongresu OSN o prevencii zločinu a zaobchádzania s páchatel'ami.

2. Z návrhu a pripojených príloh vyplýva, že predseda senátu najvyššieho súdu uznesením sp. zn. 1 Tdo 40/2015 z 11. októbra 2016 prerušil konanie o dovolaní obvinenej [REDACTED] vedené na najvyššom súde pod sp. zn. 1 Tdo 40/2015, ktoré podala z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. e) a i) Trestného poriadku proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 4 To 18/2013 zo 7. augusta 2013 a rozsudku Okresného súdu Veľký Krtíš sp. zn. 8 T 116/2012 z 5. decembra 2012, ktorými bola uznaná vinnou v bodoch 1 – 2 rozsudku sčasti samostatne a sčasti ako spolupáchatel'ka zo zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 20 a § 172 ods. 1 písm. a) a d) Trestného zákona. Na skutkovom základe vyjadrenom v rozsudku jej bol uložený v zmysle § 172 ods. 1, § 36 písm. j), § 38 ods. 3 a § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona trest odňatia slobody v trvaní štyri a pol roka nepodmienečne so zaradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia až do doby, keď bude najvyššiemu súdu doručený nález ústavného súdu

týkajúci sa toho, či všeobecne záväzný právny predpis nižšej právnej sily je v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom vyššej právnej sily alebo s medzinárodnou zmluvou.

2.1 Rozsudkom Okresného súdu Veľký Krtíš z 5. decembra 2012 sp. zn. 8 T 116/2012 bola obvinená [REDAKOVANÉ] uznaná za vinnú v bodoch 1 – 2 rozsudku sčasti samostatne a sčasti ako spolupáchateľka zo zločinu nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 20 a § 172 ods. 1 písm. a) a d) Trestného zákona na skutkovom základe uvedenom v rozsudku. Za to bola odsúdená podľa § 172 ods. 1, § 36 písm. j), § 38 ods. 3 a § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona na trest odňatia slobody v trvaní štyri a pol roka nepodmienečne so zaradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

2.2 Uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 7. augusta 2013 sp. zn. 4 To 18/2013 bolo odvolanie obvinenej podľa § 319 Trestného poriadku zamietnuté.

2.3 Obvinená nastúpila výkon uloženého trestu odňatia slobody v trvaní štyri a pol roka so započítaním väzby od 28. januára do 27. júna 2012 dňa 7. augusta 2013 do Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Nitra-Chrenová. Z výkonu trestu bola 8. apríla 2016 právoplatným rozhodnutím Okresného súdu Nitra z 8. apríla 2016 sp. zn. 4 Pp 13/2016 podmiennečne prepustená s určením skúšobnej doby na tridsať mesiacov.

2.4 Proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 7. augusta 2013 sp. zn. 4 To 18/2013 a súčasne aj proti rozsudku Okresného súdu Veľký Krtíš z 5. decembra 2012 sp. zn. 8 T 116/2012 obvinená podala podľa § 371 ods. 1 písm. i) aj písm. e) Trestného poriadku dovolanie, o ktorom má rozhodovať najvyšší súd v konaní pod sp. zn. 1 Tdo 40/2015. Argumentovala tým, že na Okresnom súde Veľký Krtíš rozhodoval predseda senátu [REDAKOVANÉ], ktorý bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin.

2.5 Najvyšší soud mal nepochybne preukázané, že sudca █████ bol rozsudkom Okresného soudu Frýdek-Místek sp. zn. 5 T 113/2010 z 19. januára 2011 v spojení s uznesením Krajského soudu v Ostrave sp. zn. 6 To 130/2011 z 8. apríla 2011 (právoplatný 8. apríla 2011) uznaný za vinného z přečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 274 ods. 1 Trestného zákona České republiky na tom skutkovom základe, že 5. apríla 2010 približne o 12.20 h vo Frýdku-Místku riadil v podnapitom stave po ulici Beskydská osobné motorové vozidlo, pričom bol kontrolovaný hliadkou Polície České republiky a v dobe riadenia bolo v krvi obžalovaného zistené najmenej 1 % alkoholu. Za to mu boli podľa § 274 ods. 1, § 67 ods. 2 písm. a), § 68 ods. 1, 2, § 69 ods. 1 a § 73 ods. 1 a 3 Trestného zákona České republiky uložené tresty – peňažný vo výmere 40 denných sadziieb v sume 700 Kč a pre prípad jeho nevykonania v lehote i náhradný trest odňatia slobody v trvaní troch mesiacov a zákaz činnosti riadenia motorových vozidiel v trvaní osemnásť mesiacov.

2.6 Rozhodnutia súdov České republiky neboli predmetom uznávacieho konania slovenským súdom, lebo Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky nepodalo návrh na uznávacie konanie cudzích rozhodnutí, keďže v tej dobe konanie sudcu nebolo na Slovensku trestným činom. Orgány prokuratúry Slovenskej republiky neprevzali trestné stíhanie sudcu █████ z České republiky na disciplinárne konanie.

2.7 Disciplinárny soud pri najvyššom súde uznesením sp. zn. 1 Ds 1/2011 z 21. novembra 2011 disciplinárne stíhanie sudcu █████ [pre závažné disciplinárne previnenie podľa § 116 ods. 1 písm. d) zákona o sudcoch a přísediacich)] podľa § 124 písm. f) zákona o sudcoch a přísediacich zastavil (právoplatne 25. januára 2012), pretože o skutku, pre ktorý sa disciplinárne konanie viedlo, sa právoplatne rozhodlo v trestnom konaní (v České republice).

3. Navrhovatel' s prihliadnutím na popísaný skutkový a právny stav vzniesol proti napadnutým ustanoveniam viacero výhrad. Navrhovatel' primárne poukazuje na § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku, podľa ktorého dovolanie možno podať, ak vo veci konal

alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania.

3.1 Navrhovateľ podľa jeho slov nemá informáciu o judikáte z tejto oblasti, ktorý by riešil otázku, či právoplatné odsúdenie sudcu za úmyselný trestný čin súdom iného členského štátu Európskej únie, ktoré nebolo predmetom uznávacieho konania, má za následok stratu jeho spôsobilosti a bezúhonnosti vykonávať funkciu sudcu v domovskom členskom štáte Európskej únie, teda či okamihom právoplatnosti takéhoto rozsudku už nesmie funkciu sudcu vykonávať. Zodpovedanie tejto výlučne právnej otázky z pohľadu rozhodovacej praxe ústavného súdu, Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie je potrebné podľa navrhovateľa pre konečné rozhodnutie najvyššieho súdu o dovolaní obvinenej (odmietnuť ho alebo mu vyhovieť), proti ktorému zákon nepripúšťa už žiadny opravný prostriedok.

3.2 Predseda senátu najvyššieho súdu k inštitútom spôsobilosti a bezúhonnosti, ktoré sú trvalým predpokladom na výkon funkcie sudcu v zmysle medzinárodných dokumentov uvádza, že ak k strate týchto predpokladov dochádza aj za situácie, keď sa na sudcu hľadí, akoby nebol pre úmyselný trestný čin odsúdený (v dôsledku zahladenia), o to viac to platí, ak k zahladeniu odsúdenia nedošlo. Podľa právneho poriadku Českej republiky toto odsúdenie je možné zahladiť až po výkone uložených trestov a na žiadosť oprávnenej osoby. Pre posúdenie spôsobilosti a bezúhonnosti je podľa navrhovateľa rozhodujúci fakt, že sa sudca takého skutku dopustil. Tento skutok musí byť podľa navrhovateľa u sudcu posudzovaný prioritne podľa kritérií morálky a nie meniaceho sa obsahu právnej normy, ktorá raz takéto amorálne konanie postihuje ako trestný čin a inokedy miernejšie. Pojmy spôsobilosti a bezúhonnosti z hľadiska morálky sú podľa mienky navrhovateľa oveľa širšie, než ich trestnoprávne vyjadrenie a obligatórne musia byť trvalo prítomné počas celého výkonu funkcie sudcu. Vyplýva to podľa presvedčenia navrhovateľa aj zo zásady nulovej tolerancie právnických povolání. Podľa neho nasvedčuje tomu aj to, že sudca nemôže ďalej vykonávať funkciu sudcu napr. aj pri strate štátneho občianstva alebo pri získaní trvalého pobytu mimo územia domovského štátu, teda aj za situácie, keď sa žiadneho protiprávneho

činu nedopustí, avšak administratívno-správnym aktom zmení štátnu príslušnosť alebo získa trvalý pobyt v cudzine.

3.3 Podľa navrhovateľa v článku 6 ods. 1 dohovoru v rámci práva na spravodlivý proces sú kladené prísne kritériá na bezúhonnosť sudcu, ktoré sa musia aplikovať i za situácie, že štát (zastúpený jeho orgánmi) zlyhal v otázke realizovania všetkých potrebných krokov v smere zabránenia tomu, aby naďalej rozhodovala ako sudca osoba, ktorá preukázateľne spáchala úmyselný protiprávny skutok, ktorý ho diskvalifikoval z vykonávania funkcie sudcu.

3.4 Po zvážení všetkých relevantných skutočností predseda senátu najvyššieho súdu zastáva stanovisko, že sudca právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin súdom iného členského štátu Európskej únie, ktoré nebolo predmetom uznávacieho konania v domovskom štáte, automaticky stráca spôsobilosť a bezúhonnosť vykonávať naďalej funkciu sudcu. O správnosti a zákonnosti tohto záveru podľa predsedu senátu najvyššieho súdu svedčí aj to, že sudca spôsobilosť vykonávať túto funkciu ex lege automaticky stráca aj bez spáchania protiprávneho činu a odvolávacej procedúry cez súdnu radu a prezidenta republiky, ak stratí občianstvo Slovenskej republiky alebo získa trvalý pobyt mimo územia Slovenskej republiky. Bolo by podľa najvyššieho súdu absurdné, ak by sudca mimo územia Slovenskej republiky, ale v rámci Európskej únie páchal priestupky alebo dokonca trestné činy, za ktoré by bol aj právoplatne postihnutý príslušným štátnym orgánom členského štátu Európskej únie, ktoré by ale neprešlo uznávacím konaním v Slovenskej republike a naďalej by vykonával funkciu sudcu, a to aj voči občanom iného členského štátu Európskej únie. Opačný názor dovedený do dôsledkov podľa predsedu senátu najvyššieho súdu znamená absurdnosť a alogičnosť aj v nasledujúcej simulovanej reálne možnej situácii: Sudca ako človek znalý práva a vedomý si toho, že na Slovensku majetkový delikt do 266 € je iba priestupkom, by podľa úvah predsedu senátu najvyššieho súdu vykrádal obchodné domy v Česku, Poľsku, Maďarsku, Rakúsku a na Ukrajine vždy, ale len do výšky 266 €. Bol by síce v týchto štátoch právoplatne odsúdený za majetkový delikt, ale na Slovensku by mohlo byť kvalifikované jeho konanie vždy iba ako majetkový priestupok a podľa interpretačnej výslednice (podľa mienky navrhovateľa kontroverzného) stanoviska

trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 29. septembra 2015 č. 95/2015 by sudca, síce sám zlodej, mohol súdiť iných zlodejov, lebo na Slovensku jeho krádeže v susedných štátoch by boli iba majetkovými priestupkami, ktoré by Slovenská republika neuznala ako trestné činy.

3.5 Navrhovateľ poukazuje na skutočnosť, že trestnoprávne kolégium najvyššieho súdu prijalo 29. septembra 2015 stanovisko č. 95/2015, ktorého základ tvorí podľa presvedčenia navrhovateľa nezákonné a svojvoľné uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 42/2015 z 2. júla 2015, v ktorom bez toho, aby bol príslušný senát v pozícii nadriadeného súdu (absentuje procesná právomoc) s právom preskúmať právoplatný, vykonateľný a nezrušiteľný rozsudok sp. zn. 1 Tdo 8/2015 z 23. februára 2015 bez jeho elektronického pridelenia a bez opravného prostriedku, vyslovil, že tento rozsudok je nezákonný. Stanovisko obsahuje a contrario záver, že slovenský sudca právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin v cudzine nestratil z tohto dôvodu bezúhonnosť a ani spôsobilosť naďalej vykonávať funkciu sudcu v Slovenskej republike. Navrhovateľ nesúhlasí so záverom stanoviska, že slovenský sudca právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin v cudzine nestratil z tohto dôvodu bezúhonnosť a ani spôsobilosť naďalej vykonávať funkciu sudcu na Slovensku. V záujme zosúladenia rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu s ústavným poriadkom Slovenskej republiky, právom Európskej únie a právom Rady Európy preto bolo potrebné podľa navrhovateľa dovolacie konanie vo veci [REDAKOVANÉ] vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 1 Tdo 40/2015 právoplatne prerušiť a následne ústavnému súdu v zmysle čl. 144 ods. 2 ústavy podať návrh na začatie konania o nesúlade napadnutých ustanovení zákona o sudcoch s príslušnými ustanoveniami článkov ústavy a ustanoveniami článkov medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná. Konkrétne, či právoplatné odsúdenie sudcu za úmyselný trestný čin súdmi iného členského štátu Európskej únie, bez uznávacieho konania ale za konanie, ktoré zakladá znaky závažného disciplinárneho previnenia nezlučiteľného s výkonom funkcie sudcu, má alebo nemá automaticky za následok stratu spôsobilosti a bezúhonnosti vykonávať funkciu sudcu (národný sudca je súčasne sudcom Európskej Únie) a statusových sudcovských atribútov vyžadovaných medzinárodnými dokumentmi.

4. Navrhovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Ustanovenia § 5 ods. 1 písm. d/, e/, ods. 4, 5, 6, § 18 ods. 1 písm. a/ zákona o sudcoch nie sú v súlade s

článkami 141 ods. 1, 2, 144 ods. 1, 2, 145 ods. 2, 4, 147 ods. 1 Ústavy,

článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ľudských právach a základných slobôd - spravodlivý proces (ďalej len Dohovor),

článkami 47, 49 ods. 2, 51 Charty základných práv Európskej únie (2012/C 326/02) z 26. októbra 2012 hlavy VI (spravodlivosť) - právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces a hlavy VII (Všeobecné ustanovenia upravujúce výklad a uplatňovanie Charty - rozsah pôsobnosti) a

podporne aj článkami 10, 13 a 18 Siedmeho kongresu OSN o prevencii zločinu a zaobchádzania s páchatel'mi, Miláno, 26. augusta - 6. septembra 1985, Dokument OSN A/COF.121/22/Rev. 1.59 (1985).“

II.

Napadnuté ustanovenia

5. Podľa § 5 ods. 1 písm. d) zákona o sudcoch a prísediacich za sudcu môže byť vymenovaný občan, ktorý je bezúhonný.

Podľa § 5 ods. 1 písm. e) zákona o sudcoch a prísediacich za sudcu môže byť vymenovaný občan, ktorý spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne (ďalej len „predpoklady sudcovskej spôsobilosti“).

Podľa § 5 ods. 4 zákona o sudcoch a prísediacich predpoklady na vymenovanie sudcu uvedené v odseku 1 písm. c) až f) a podmienku štátneho občianstva Slovenskej republiky musí sudca súčasne spĺňať po celý čas trvania funkcie sudcu.

Podľa § 5 ods. 5 zákona o sudcoch a prísediacich za bezúhonnú sa na účely tohto zákona nepovažuje fyzická osoba, ktorá bola právoplatne odsúdená za úmyselný trestný čin, a to aj v prípade, ak jej bolo odsúdenie za úmyselný trestný čin zahladené, alebo na ktorú sa hľadí, akoby nebola pre takýto trestný čin odsúdená podľa osobitného predpisu. Bezúhonnosť sa preukazuje odpisom registra trestov nie starším ako tri mesiace.

Podľa § 5 ods. 6 zákona o sudcoch a prísediacich predpokladmi sudcovskej spôsobilosti sú morálny štandard a integrita sudcu pre náležitý a zodpovedný výkon jeho funkcie.

Podľa § 18 ods. 1 písm. a) zákona o sudcoch a prísediacich prezident na návrh súdnej rady sudcu odvolá na základe právoplatného odsudzujúceho rozsudku za úmyselný trestný čin.

III.

Záverý ústavného súdu

6. Podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy ústavný súd rozhoduje o súlade zákonov (okrem iného) s ústavou a medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom. Takýto návrh podľa čl. 130 ods. 1 písm. d) a čl. 144 ods. 2 ústavy je v zásade povinný podať okrem iného aj súd, ak sa domnieva, že zákon, jeho časť alebo jeho jednotlivé ustanovenie, ktoré sa týka prejednávanej veci, odporuje ústave alebo medzinárodnej zmluve podľa čl. 7 ods. 5 ústavy.

6.1 Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí a preskúma ho z hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

7. Úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov je posúdiť, či návrh predsedu senátu najvyššieho súdu bol podaný príslušným senátom [čl. 130 ods. 1 písm. d) ústavy, § 18 ods. 1 písm. d) a § 19 zákona o ústavnom súde], či bol návrh podaný po prerušení konania vedeného pred najvyšším súdom, či bol návrh podaný vo forme predpokladanej ustanovením § 20 a § 37 ods. 3 zákona o ústavnom súde a či návrh nie je neprípustný (§ 24 zákona o ústavnom súde a contrario). Následne je ústavný súd povinný skúmať aj aplikovateľnosť napadnutých

ustanovení zákona o sudcoch a prísediacich v konaní pred najvyšším súdom. Toto skúmanie je pravidelnou a nevyhnutnou súčasťou predbežného prerokovania a nemožno ho vykonať v neskoršej fáze konania, keďže podľa ustálenej judikatúry už po prijatí návrhu na ďalšie konanie zásadne neprichádza do úvahy skúmanie procesných podmienok (porov. PL. ÚS 11/05).

8. V úvode je ústavný súd nútený konštatovať, že v prípade predloženého návrhu stál v prvom rade pred vyriešením otázky správnej kvalifikácie podania a následne pred vysporiadaním sa s jeho petitom a odôvodnením. Navyše, pri posúdení správnej kvalifikácie podania stál pred otázkou nachádzania optimálneho riešenia medzi posúdením podania podľa jeho obsahu, resp. formy, vedomý si materiálnej potreby prihliadania na obsah podania na jednej strane a na strane druhej aj explicitných formálnych požiadaviek na vec sa vzťahujúcej úpravy dotknutých typov konaní (porov. obdobný postup ústavného súdu pri kvalifikácii návrhu vo veci PL. ÚS 14/2017).

8.1 V tu prerokovávanej veci je návrh vzhľadom na svoj obsah zmätočný. Predseda senátu najvyššieho súdu sa domáha petitom svojho návrhu jednak „začatia konania o výklad“ napadnutých ustanovení a jednak vyslovenia nesúlady napadnutých ustanovení s označenými právnymi predpismi vyššej právnej sily. Takýto zmätočný petit nie je v súlade s požiadavkou riadneho označenia toho, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha (požiadavka plynúca z § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

8.2 Zároveň ústavný súd poukazuje na ďalší formálny nedostatok návrhu. V odôvodnení svojho návrhu predseda senátu najvyššieho súdu uvádza, že „predseda senátu najvyššieho súdu uznesením z 11. októbra 2016 sp. zn. 1 Tdo 40/2015 prerušil konanie o dovolaní obvinenej [REDAKOVANÉ] vedené na najvyššom súde pod sp. zn. 1 Tdo 40/2015“, avšak nikde v návrhu predseda senátu najvyššieho súdu nedeclaruje, že predseda senátu 1 Tdo bol poverený týmto príslušným senátom (napr. uznesením) na podanie samotného návrhu ústavnému súdu na začatie konania o súlade právnych predpisov alebo že príslušný senát 1 Tdo vyjadril súhlas so znením návrhu podaného len predsedom senátu 1 Tdo. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na § 19 zákona

o ústavnom súde, podľa ktorého súdom podľa § 18 ods. 1 písm. d) (t. j. súd ako aktívne legitimovaný subjekt na podanie návrhu na začatie konania pred ústavným súdom) sa rozumie príslušný senát alebo samosudca. Konanie prerušené pred najvyšším súdom na účel podania tu prerokovávaného návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov je vedené senátom (nie samosudcom), a preto z návrhu musí vyplývať, že ho podáva senát, resp. predseda senátu riadne poverený samotným senátom na podanie takého návrhu.

8.3 Z týchto dôvodov ústavný súd odmietol návrh najvyššieho súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

9. Ako *obiter dictum* ústavný súd dáva najvyššiemu súdu do pozornosti, že ústavný súd opakovane (v poslednej dobe porov. PL. ÚS 37/2015 alebo PL. ÚS 15/2016) vo svojej judikatúre poukazuje, že všeobecný súd je oprávnený napadnúť len také ustanovenie zákona, ktorého použitie (teda nutnosť subsumpcie zisteného skutkového stavu pod právnu normu vyjadrenú v danom ustanovení) možno v konaní pred všeobecným súdom rozumne očakávať (PL. ÚS 12/2012); predpokladom je teda tzv. *prejudicialita* napadnutej normy v konaní všeobecného súdu. Prejudicialita chýba, ak je zjavné, že aplikácia napadnutého ustanovenia v konaní všeobecného súdu neprichádza do úvahy, napríklad aj preto, že nie sú splnené procesné podmienky (porov. rozhodnutie PL. ÚS 7/04). V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu, podľa ktorej sú to všeobecné súdy, ktoré sú primárne zodpovedné za výklad podústavného práva, je nepochybne v prvom rade úlohou všeobecného súdu, ktorý podáva ústavnému súdu svoj návrh, aby posúdil prejudicialitu napádaného ustanovenia a na účely konania pred ústavným súdom ju náležite odôvodnil. Povinnosťou všeobecného súdu je tak predstaviť ústavnému súdu nielen skutkový stav, z ktorého pri svojom rozhodovaní vychádza alebo bude vychádzať, ale predstaviť mu aj predbežné právne posúdenie takto zisteného skutkového stavu. Z úvah všeobecného súdu pritom musí byť zrejmé, že práve napadnutá právna norma ho núti viesť k určitému výsledku, ktorý je ústavne neakceptovateľný, a že táto norma je povinnou (nevyhnutnou) súčasťou právneho poriadku.

9.1 Ústavný súd si však vo svojej už citovanej judikatúre od počiatku vyhradzuje právo tieto závery všeobecného súdu pri predbežnom prerokovaní jeho návrhu preskúmať a samostatne posúdiť splnenie podmienok konania pred všeobecným súdom, ako aj prejudicialitu (aplikovateľnosť) napadnutého ustanovenia vo veci, z ktorej návrh všeobecného súdu vzišiel (porov. napríklad PL. ÚS 12/2012, ods. 31 až 34). Ako *partem pro toto* možno uviesť už citované rozhodnutie sp. zn. PL. ÚS 7/04, v ktorom návrh na vyslovenie nesúlady podal všeobecný súd konajúci o žalobe v správnom súdnictve (podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku) podanej proti rozhodnutiu správneho orgánu. Ústavný súd v danej veci sp. zn. PL. ÚS 7/04 sám posúdil, či je žaloba, o ktorej navrhujúci súd koná, vôbec prípustná, a dospel k záveru, že nie je, pretože napadnuté rozhodnutie správneho orgánu je prvostupňovým rozhodnutím, proti ktorému bol podaný rozklad. V dôsledku toho nešlo o rozhodnutie, ktoré po vyčerpaní opravných prostriedkov nadobudlo právoplatnosť, ako to požadovalo v tom čase platné a účinné ustanovenie § 247 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Podobne vo veci sp. zn. PL. ÚS 14/2013 návrh podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy tiež podal všeobecný súd a ústavný súd sám posúdil, či v konaní bol zaplatený súdny poplatok, a dospel k záveru, že vzhľadom na jeho nezaplatenie mal všeobecný súd konanie zastaviť. Keď tak neurobil, nebol oprávnený na podanie daného návrhu ústavnému súdu.

9.2 Vychádzajúc z uvedených všeobecných východísk sa ústavný súd mohol na návrh predsedu senátu najvyššieho súdu pozrieť aj (t. j. nad rámec záverov komunikovaných v bodoch 8 až 8.2 tohto uznesenia) týmito očami a dôvody prípadného odmietnutia návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde osobitne posudzovať aj z hľadiska *aplikovateľnosti* napadnutých ustanovení v konaní najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tdo 40/2015. V takom prípade by ústavný súd musel nevyhnutne dospieť k takýmto záverom:

9.3 Úlohou najvyššieho súdu v konaní sp. zn. 1 Tdo 40/2015 bude posúdiť, či sú splnené dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. e) a i) Trestného poriadku proti právoplatnému rozsudku v trestnej veci, ktorým bola obžalovaná uznaná za vinnú zo spáchania konkrétnych trestných činov.

9.4 Podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak vo veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

9.5 Navrhovateľ poukazuje práve na dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku a k tomu uvádza, že po zvážení všetkých relevantných skutočností zastáva stanovisko, že sudca právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin súdom iného členského štátu Európskej únie, ktoré nebolo predmetom uznávacieho konania v domovskom štáte, automaticky stráca spôsobilosť a bezúhonnosť vykonávať naďalej funkciu sudcu.

9.6 Otázka sudcu vylúčeného z konania a rozhodovania veci je otázkou ústavného práva na nezávislého a nestranného sudcu. Podmienky vylúčenia sudcu z konania a prejednávania trestnej veci sú stanovené § 31 Trestného poriadku.

9.7 Podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca (ďalej len „prísediaci“), prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník, asistent prokurátora a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

Podľa § 31 ods. 2 Trestného poriadku sudca, prísediaci, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník a súdny tajomník je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania, ak bol v prejednávanej veci činný ako prokurátor, policajt, spoločenský zástupca, obhajca, splnomocnenec zúčastnenej osoby alebo poškodeného, zástupca poškodeného alebo spoločný zástupca poškodených.

Podľa § 31 ods. 3 Trestného poriadku z rozhodovania na súde vyššieho stupňa je okrem vylúčenia podľa odseku 2 vylúčený sudca, prísediaci, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník a súdny tajomník, ktorý sa zúčastnil na rozhodovaní na súde nižšieho stupňa, a naopak. Z rozhodovania o dovolaní je vylúčený ten, kto sa v prejednávanej veci zúčastnil na rozhodovaní ako sudca alebo prísediaci súdu iného stupňa. Z rozhodovania o sťažnosti na nadriadenom orgáne je vylúčený prokurátor, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal alebo dal naň súhlas alebo pokyn.

Podľa § 31 ods. 4 Trestného poriadku námietku zaujatosti je strana povinná vzniesť bez meškania, len čo sa dozvedela o dôvodoch vylúčenia. Úkon, ktorý vykonala vylúčená osoba, nemôže byť podkladom na rozhodnutie v trestnom konaní s výnimkou neodkladného alebo neopakovateľného úkonu.

9.8 Z citovanej právnej úpravy dôvodov vylúčenia sudcu z konania a rozhodovania konkrétnej trestnej veci vyplýva, že najvyšší súd sa bude musieť pri dovolacom dôvode podľa § 371 ods. 1 pís. e) Trestného poriadku vysporiadať s otázkou, či konkrétny sudca prvostupňového súdu (vychádzajúc z námietky dovolateľky) mal byť podľa ustanovení o vylúčení sudcu z konania a rozhodovania veci podľa § 31 Trestného poriadku vylúčený.

9.9 Avšak otázka bezúhonnosti v zmysle napadnutých ustanovení a vo svetle navrhovateľových argumentov nie je otázkou nezaujatosti alebo nestrannosti konkrétneho sudcu v konkrétnom konaní tak, ako to má na pamäti § 31 Trestného poriadku, ale je otázkou splňania ústavných a zákonných podmienok pre výkon samotnej funkcie sudcu zo strany konkrétneho sudcu.

9.10 Napadnuté ustanovenia, ktorých ústavnosť predseda senátu najvyššieho súdu navrhuje posúdiť, sú príkazom orgánom verejnej moci, ktoré rozhodujú o odvolaní sudcu z tejto funkcie z dôvodu, že tento prestal byť na účely výkonu funkcie sudcu bezúhonný v zmysle napadnutých ustanovení, a preto prestal splňať podmienky na výkon funkcie sudcu a má byť podľa § 18 ods. 1 písm. a) odvolaný. Týmto orgánom verejnej moci je podľa ústavy (čl. 145 a čl. 147) a zákona o sudcoch a prísediacich jedine prezident Slovenskej republiky, ktorý tak činí na návrh Súdnej rady.

9.11 Inak povedané, pri skúmaní dôvodov vylúčenia sudcu z konkrétneho konania a rozhodovania konkrétnej trestnej veci na súde v zmysle § 31 Trestného poriadku [a teda v konečnom dôsledku pri posudzovaní prítomnosti dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku] sa otázka bezúhonnosti nepertraktuje, otázka bezúhonnosti (a teda otázka splňania podmienok výkonu sudcovskej funkcie) nie je skutočnosťou, ktorá by sa dala subsumovať pod dôvody vylúčenia sudcu podľa § 31 Trestného poriadku. Orgánom verejnej moci príslušným posudzovať a vyhodnotiť splňanie podmienky pre výkon sudcovskej funkcie spočívajúce v bezúhonnosti sudcu v zmysle napadnutých ustanovení, a to aj v prípade existencie právoplatného odsudzujúceho rozhodnutia cudzieho štátu týkajúceho sa sudcu Slovenskej republiky za spáchaný trestný čin v cudzine bez uznania takéhoto rozsudku v Slovenskej republike je stále len Súdna rada a hlavne prezident Slovenskej republiky, a nie dovolací súd pri skúmaní prítomnosti dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku v konkrétnej veci.

9.12 Navrhovateľom iniciované konanie o súlade podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy teda nesúvisí s jeho rozhodovacou činnosťou, tak ako to vyplýva z dikcie § 18 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde, preto navrhovateľ v tomto smere nebol oprávnený iniciovať toto konanie na ústavnom súde, ktorý z toho dôvodu mohol návrh najvyššieho súdu odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj ako podaný zjavne neoprávnenou osobou.

10. Podľa § 32 ods. 1 zákona o ústavnom súde k rozhodnutiu pripája odlišné stanovisko sudca Milan Ľalík a doplňujúce stanovisko k odôvodneniu pripájajú sudkyne ústavného súdu Ivetta Macejková a Jana Baricová.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. novembra 2017